تخصیص اعتبارات ویژه برای مجموعه میراث‌جهانی پاسارگاد

۷ آبان امسال یعنی دو روز پیش، بالاخره پس از سال‌ها یک خبرخوش از محوطه جهانی پاسارگاد(آرامگاه کوروش) شنیدیم؛ خبری که نقل‌کننده آن معاون امور مجلس وزارت میراث‌فرهنگی بود و اصل خبر هم تخصیص اعتبارات ویژه برای مجموعه میراث‌جهانی پاسارگاد. آن‌طور که جواد واحدی اشاره کرده در سفر ریاست‌جمهوری برای محور گردشگری پاسارگاد به تخت‌جمشید و نقش رستم ۲۰۰ میلیارد ریال اعتبار تخصیص یافته است. واحدی معتقد است مجموعه میراث‌جهانی پاسارگاد به‌واسطه حضور آثار ارزشمندی همچون آرامگاه کوروش، تنگ بلاغی، تل تخت پاسارگاد، مجموعه سلطنتی و بسیاری آثار شگرف دیگر همچون نگینی در خاک سرزمین ایران می‌درخشد و باید با برنامه‌ریزی هم زمینه جذب گردشگران داخلی و خارجی بیشتری را در این منطقه فراهم آورد و هم اقتصاد جامعه محلی اطراف مجموعه میراث‌جهانی پاسارگاد را رونق بخشید./جام‌جم‌دیلی

تکمیلی

باید اشتباهات گذشته را جبران کرد

جالب این‌که استانداری به عنوان دستگاه ارشد تصمیم‌گیرنده در استان نیز که باید روی اجرای پروژه‌های کلان استانی و صرف بودجه‌های هنگفت نظارت داشته باشد، خود گلایه‌مند شیوه ساخت و ساز این پروژه است. نشان به آن نشان که معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری آذربایجان‌شرقی تعدد دستگاه‌های مختلف و غیرمرتبط در بازسازی مجموعه مقبره‌الشعرا را یکی از مشکلات اساسی در ساخت این مجموعه دانسته و می‌گوید: گودبرداری اشتباه و غیراصولی نیز که هیچ تناسبی با ابنیه تاریخی نداشته، موجب وارد کردن آسیب جدی به بنا و نفوذ آب به یادمان مقبره الشعرا شده است.

به عقیده جواد رحمتی نیز برخی بناهای ساخته شده در مجموعه بر هم زننده هارمونی این مجموعه است: در معماری سنتی، محوربندی کار اساسی است که متاسفانه در این بازسازی و ساخت ساختمان جدید مورد توجه قرار نگرفته است.

وی یادآور می‌شود قرار بود با بازسازی و مرمت مجموعه مقبره‌الشعرا، موزه قاجار نیز به این مجموعه بپیوندد تا یک سایت فرهنگی ایجاد شود. اما به نظر می‌رسد با وجود شرایط فعلی، باید اشتباهات عمرانی گذشته را جبران و پروژه را تا همین جا تکمیل کرد. البته ضلع شمالی یادمان درحال حاضر برای حضور گردشگران آماده‌سازی شده است.

نمایی از مجموعه مقبره‌الشعرا که پس از ۱۰ سال هنوز به سرانجام نرسیده است

عکس: خبرگزاری مفدا

همه چیز درباره پروژه تاریخی ـ فرهنگی مقبره‌الشعرای تبریز که با گذشت ۱۰ سال هنوز در ابتدای راه بازسازی و ساماندهی است

مقبره‌الشعرا در برزخ بلاتکلیفی

امین بیلساز
جام‌جم آذربایجان‌شرقی

مقبره‌الشعرا یا قبرستان سرخاب، یکی از نمادهای فرهنگی ـ هنری شهر تبریز است. این مجموعه، همچون کتابی است که برگ برگ آن حکایت از لطافت طبع، عظمت روح و بلندای جایگاه مردمان هنرمند این سرزمین دارد. شهریار، اسدی طوسی، قطران تبریزی، خاقانی شروانی، مجیرالدین بیلقانی، ظهیرالدین فاریابی، همام تبریزی، سلمان ساوجی و ثقه‌الاسلام فقط تعدادی از ۴۰۰ شاعر، ادیب، عارف و رجال نامی هستند که در طول دوره‌های مختلف در مقبره‌الشعرا به خاک سپرده شده‌اند. این قبرستان تاریخی منحصر به فرد سال‌هاست که درگیر طرح بازسازی است؛ طرحی که قرار بود جلال و شکوه بزرگان این خطه را بیش از پیش جلوه‌گر کند، با این همه نه‌تنها به هدف خود نرسیده بلکه پس از صرف ۱۰ سال زمان و بودجه‌های هنگفت اکنون به کلاف سردرگمی شبیه شده که باز کردن و ساماندهی آن سخت‌تر از همیشه به نظر می‌رسد.

تقی‌زاده: قبرستان‌های تاریخی که بخشی از آثار غیرمنقول فرهنگی و تاریخی ماست تخریب و به جای آن بنای یادمان یا مجموعه دیگری ساخته شده و این اولین و مهمترین اشتباهی است که در پروژه مقبره‌الشعرا رخ داده است

قصه از آنجا شروع می‌شود که مسؤولان وقت اراده می‌کنند یکی از مجموعه‌های تاریخی ـ فرهنگی شهر را سروسامانی داده و به یکی از بزرگ‌ترین و باشکوه‌ترین نمادهای فرهنگی منطقه غرب‌کشور تبدیل کنند اما لقمه را آنچنان بزرگ می‌گیرند یا برعکس گام‌های لازم را به قدری کوچک و آهسته برمی‌دارند که پروژه‌ای که می‌توانست ظرف دو، سه سال به پایان برسد، با وجود گذشت ۱۰ سال هنوز به اواسط راه خود نرسیده و چشم‌اندازی در چندسال آینده نیز برای سامان یافتن آن دیده نمی‌شود.

شروع بازسازی و توسعه مقبره‌الشعرا در دهه ۷۰ مصوب و در اواسط دهه ۸۰ با واگذاری به بنیاد مسکن انقلاب اسلامی عملیاتی شد اما پس از مدتی طرح بلاتکلیف رها شد تا سال ۱۳۹۳ که ابتدا به شهرداری منطقه ۱۰ و پس از مدتی به شرکت عمران شهرداری تبریز محول شد. در حال حاضر نیز عملیات بازسازی، توسعه و مرمت یادمان اصلی به‌عهده اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی آذربایجان شرقی و مسؤولیت محوطه پیرامون با سازمان عمران شهرداری تبریز است. از سوی دیگر گفته می‌شود بودجه تخصیصی و بودجه لازم برای اتمام طرح در هر دو سازمان فاصله بیش از ۲۰۰۰ میلیارد ریالی دارد که این مساله اتمام آن را با شرایط فعلی در ۲۰ سال آینده نیز ناممکن می‌کند. البته در کنار کمبود بودجه، سوءمدیریت و نبود مدیریت واحد نیز از دیگر دلایل بازسازی لاک‌پشتی مقبره‌الشعرا عنوان می‌شود.

نه مدیریت واحد داریم نه بودجه کافی

مدیرکل سازمان فرهنگ و ارشاد اسلامی آذربایجان شرقی اولین کسی است که سراغش می‌رویم تا درباره طولانی شدن طرح و دلایل آن با وی گفت‌وگو کنیم.

سید قاسم ناظمی، نبود مدیریت واحد و چندپاره شده پروژه را یکی از مشکلات اساسی در مسیر ساخت آن دانسته و به ما می‌گوید: در شش ماه گذشته بیش از ۱۵ جلسه با مشاوران هر دو مجموعه متولی یعنی سازمان فرهنگ و ارشاد اسلامی و شهرداری برگزار کردیم تا در وهله اول نگاه و مدل یکسانی برای دو طرف ترسیم و در مرحله بعد از ظرفیت همه سازمان‌ها برای تکمیل طرح استفاده شود. گرچه در جمع‌بندی جلسات به این نتیجه رسیدیم که اگر بخواهیم در آینده‌ای نزدیک این طرح را به اتمام برسانیم، باید هیات امنایی متشکل از همه اعضای مسؤول در پروژه و با نظارت یک مقام بالادستی مانند استانداری تشکیل شود، در غیر این‌صورت این طرح ناتمام باقی خواهد ماند.

وی تاکید می‌کند مشکل فقط مباحث مدیریتی نیست و بودجه‌هایی که در حال حاضر به این طرح اختصاص می‌یابد نیز فرسنگ‌ها از سرمایه مورد نیاز برای اتمام آن فاصله دارد و اگر نهادهای بالادستی به این مساله وارد نشوند، اتمام مقبره الشعرا سال‌ها زمان خواهد برد.

بلبشوی ساخت‌وساز

در صحبت با مدیرکل سازمان فرهنگ و ارشاد اسلامی آذربایجان شرقی به‌راحتی می‌شود متوجه شد مشکل بیش از نبود بودجه، مباحث مدیریتی است و ظاهرا یک جور بلبشو در ساخت و سازهایی که تاکنون صورت گرفته، وجود دارد که ناظمی درباره‌اش به ما می‌گوید: بخشی از مصالح استفاده شده در این مجموعه خود عامل برهم زدن هارمونی و تناسب مقبره‌الشعراست و حالا علاوه بر تکمیل طرح باید ابنیه و مصالحی که به جهت بصری به مجموعه صدمه زده‌اند هم با صلاح‌دید هیات امنا اصلاح شوند و از ساخت بعضی ساختمان‌هایی که وجود آنها ضرورتی ندارد، جلوگیری شود تا درنهایت مجموعه‌ای یک دست در مقبره‌الشعرا داشته باشیم.

وی اولویت در بازسازی یادمان مقبره‌الشعرا را ساماندهی فضای بیرون مجموعه دانسته و می‌افزاید: در بودجه سال ۹۹ بودجه حداقلی برای بازسازی یادمان مقبره‌الشعرا درنظر گرفته شد که با استفاده از آن اقدام به عایق‌بندی، ایزوگام و سیمان‌کاری صحن زیر یادمان کردیم و در حال حاضر در آستانه سنگ‌چینی زیر یادمان در فضای بیرونی مجموعه هستیم. مطالعاتی هم درخصوص تغییر معماری داخلی یادمان در حال انجام است تا با اصل طرح و کلیت مجموعه همخوانی داشته باشد. مذاکراتی نیز با نمایندگان مجلس و مجموعه دولت داشته‌ایم تا بودجه اختصاص یافته به این مجموعه را افزایش دهند. خوشبختانه امسال نیز ۸۰ میلیارد ریال برای بازسازی یادمان بودجه درنظر گرفته شده است که امیدواریم همه آن تخصیص داده شود تا به کمک آن عایق‌کاری بنای یادمان پیش از شروع بارش‌ها خاتمه یابد و جلوی نفوذ آب باران به داخل مجموعه به‌طور کامل گرفته شود.

بودجه باشد ۳ ساله تمام می‌شود

امیرعلی کامرانی، معاون فنی و اجرایی سازمان عمران شهرداری تبریز اما معتقد است که شهرداری با تمام توان خود در حال کار روی پروژه است: این پروژه را سازمان فرهنگ و ارشاد اسلامی سال ۱۳۹۳ به شهرداری منطقه ۱۰ محول کرد و پس از مدتی نیز اجرای آن به سازمان عمران شهرداری تبریز سپرده شد. در حال حاضر چهار پیمانکار به‌صورت جداگانه در بخش‌های مختلف پروژه شامل، صفه و کف‌سازی محوطه، اسکلت بلوک‌های شرقی و جنوب‌شرقی، کافه هنر، کتابخانه و سرویس بهداشتی، بلوک غربی و جنوب‌غربی و بقعه در حال کار هستند. شهرداری منطقه به میزان ۶۰ میلیارد ریال برای این پروژه هزینه کرده و از زمان انتقال آن به سازمان عمران شهرداری نیز ۲۰۰ میلیارد ریال برای این پروژه صرف شده است.

کامرانی برآورد تخمینی مشاور برای اتمام این پروژه را ۲۵۰۰ میلیارد ریال اعلام کرده و می‌گوید: اگر تامین اعتبار این پروژه به‌طور کامل انجام گیرد، می‌توان متصور بود که در سه سال آینده، پروژه خاتمه یابد؛ در غیر این صورت، اتمام پروژه به میزان اعتبار تخصیص یافته به آن وابسته خواهد بود.

به گفته وی، در حال حاضر تنها بودجه مصوب دولتی که برای این پروژه وجود دارد به سازمان فرهنگ و ارشاد اسلامی پرداخت می‌شود که آن هم به تکمیل و مرمت المان یادبود، کف‌سازی و ایزولاسیون تخصیص یافته و شامل پروژه‌های اطراف المان که توسط سازمان عمران شهرداری در حال تکمیل است، نمی‌شود.

آفت دست‌به‌دست شدن

عضو شورای اسلامی شهر تبریز هم از چندگانگی و سوءمدیریت، نبود بودجه، نبود ایده و طرح و برنامه منسجم به‌عنوان مهم‌ترین عوامل طولانی شدن ساخت پروژه مقبره‌الشعرا یاد کرده و می‌گوید: این مشکلات باعث شد علاوه بر کندی پروژه، خسارات زیادی هم به آن وارد شود. انتقال و تقسیم مدیریت پروژه بین سازمان‌های مختلف باعث شده است برنامه و ایده منظمی برای تکمیل پروژه وجود نداشته باشد و حتی به‌طور شفاف مشخص نیست که تا امروز چه میزان برای ساخت آن هزینه شده است. امسال حدود ۳۵ میلیارد ریال به این پروژه اعتبار تخصیص داده شده اما حتی برآورد دقیقی از میزان سرمایه لازم برای اتمام پروژه وجود ندارد.

روحا... رشیدی به تشریح یکی از عوامل ناکامی پروژه اشاره کرده و می‌افزاید: انتقال مسؤولیت پروژه در سال ۱۳۹۳ از سازمان فرهنگ و ارشاد اسلامی به شهرداری تبریز نادرست و یک سلب مسؤولیت از طرف دولت بود چرا که وقتی پروژه به شهرداری سپرده شد این نهاد آن را یک پروژه ساده شهری انگاشت و تصور کرد به‌راحتی می‌تواند آن را به سرانجام برساند. در همان ابتدای کار نیز اقدام به انجام یک گودبرداری عمیق و عجیب در ضلع شمالی مجموعه کرد که بسیاری از مشکلات عمرانی مجموعه که اکنون با آن روبه‌رو هستیم، نتیجه همین گودبرداری است. متاسفانه نهادهای نظارتی هم کوچک‌ترین عکس‌العمل و واکنشی نسبت به اقدامات شهرداری نشان ندادند.

رشیدی اما تاکید می‌کند شورای شهر تبریز دیگر در مقابل این پروژه سکوت نخواهد کرد و علاوه بر بودجه ۵۰ میلیارد ریالی که امسال برای آن اختصاص داده، بررسی‌های لازم درخصوص این پروژه را انجام خواهد داد تا مشخص شود که وضعیت فعلی این پروژه نتیجه چه تصمیمات و تدابیری بوده است. از این پس نیز از تمام ظرفیت ملی و محلی استفاده خواهیم کرد تا سریع‌تر این پروژه را پیش ببریم.

ساخت یادمان به قیمت نابودی تاریخ

مدیرکل اسبق میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری آذربایجان‌شرقی که خود یک کارشناس معماری و میراثی است اما شاید بهترین فردی باشد که بتواند درباره این مجموعه بزرگ فرهنگی - تاریخی نظر بدهد. اکبر تقی‌زاده درباره پروژه مقبره‌الشعرا به ما می‌گوید: اولین نکته‌ای که در مورد پروژه مقبره الشعرا باید به آن اشاره کرد قبح عمل تخریب قبرستان‌های تاریخی است. متاسفانه از آغاز قرن حاضر ما با بهانه‌های مختلف، قبرستان‌های تاریخی خود را ویران کرده و به جای آن فضای سبز، مدرسه، یادمان و بناهای دیگری می‌سازیم، در صورتی که قبرستان‌ها از ذخایر فرهنگی ما هستند و تخریب آنها صدمات جبران‌ناپذیری را به تاریخ و فرهنگ ما وارد می‌کند. با این‌که طراحی آقای فرزانمهر برای بنای یادمان بسیار زیباست، اما من شخصا آن را نمی‌پسندم. طرحی که بر اساس آن قبرستان‌های تاریخی که بخشی از آثار غیرمنقول فرهنگی و تاریخی ماست تخریب شود و به جای آن بنای یادمان یا مجموعه دیگری ساخته شود و این اولین اشتباهی است که در مورد مقبره‌الشعرا رخ داده است. متاسفانه در حال حاضر ما فقط از محل دقیق آرامگاه شهریار مطلعیم و در خصوص بقیه شاعران نامی این قبرستان منحصر به فرد، به سبب تغییراتی که انجام شده اطلاع دقیقی نداریم و این یک ظلم بزرگ به نسل‌های آینده بوده و مایه ننگ نسل ماست که چنین کاری با آرامگاه بزرگان خود کرده‌ایم.

تقی‌زاده با بررسی دلایل موثر در شکل‌گیری وضعیت فعلی پروژه مقبره‌الشعرا، نگاه سوداگرانه به زمین را اصلی‌ترین دلیل این وضعیت دانسته و می‌گوید: متاسفانه این نگاه در کشور ما شکل گرفته است که اگر یک متر مربع زمین دارید می‌توانید هر چیزی که دوست داشته و به آن نیاز دارید، در آن زمین بسازید. در صورتی که هر پروژه ظرفیت مشخصی دارد و اگر بیش از آن در فضای پروژه بسازید مشکل ساز خواهد شد. افزودن سالن اجتماعات، کتابخانه، کافه و حذف دیوارهای بنا برای استفاده حداکثری به عنوان پارک شهر همان استفاده بیش از ظرفیت از این مجموعه است و این نشان می‌دهد متاسفانه یک ظرفیت‌سنجی مناسب برای این مجموعه انجام نشده است.

به گفته وی، مشکل دوم بر سر راه تکمیل این پروژه، حضور متولیان مختلف است. در این پروژه سازمان‌های میراث فرهنگی، اوقاف و امور خیریه، فرهنگ و ارشاد اسلامی و شهرداری تبریز حضور دارند که هرکدام از منظر و زاویه خود اقداماتی را در پروژه انجام می‌دهند، درصورتی که نه تنها برای مرمت، احیا و ساخت این پروژه بلکه برای زمان بهره‌برداری نیز باید مدیریت واحدی در نظر گرفته شود تا از موازی‌کاری و اقدامات غیر لازم که در راستای پروژه نیست، جلوگیری شود.

این کارشناس معماری یادآور می‌شود سومین مشکل این پروژه نیز نبود اعتبار کافی است. بر این اساس، طراحی و ساخت پروژه باید متناسب با اعتباری که اختصاص یافته بود، انجام می‌شد و از افزودن بناهای مختلف با کاربری‌های متفاوت جلوگیری به عمل می‌آمد، چرا که مشکل تامین اعتبار زمان تکمیل این پروژه را با تعویقی طولانی مواجه کرده است.

وی تشکیل یک مدیریت واحد زیر نظر استانداری را راه برون‌رفت از بن‌بست مقبره‌الشعرا دانسته و تصریح می‌کند: زیر نظر یک مدیریت واحد هر سازمانی می‌تواند وظیفه خود را به نحو احسن و در راستای تکمیل پروژه به انجام برساند. البته نیاز است این مدیریت واحد یک بازنگری در پروژه انجام داده و بخش‌های غیرضروری که در آن سرمایه‌گذاری نشده را حذف کرده و در طراحی ظاهری ابنیه‌ای که با روح مجموعه هماهنگی ندارد، بازنگری کند تا هارمونی در کلیت مجموعه بر هم نخورد. با این کار، پروژه نیز سبک‌تر شده و می‌توانیم به اتمام آن امیدوار باشیم.

طراح: بیژن گورانی

جدول شماره ۶۰۵۳

جدول عادی

افقی: ۱) هنرکنده کاری روی چوب- پیامبران- مورد پذیرش ۲) نوعی دسر ایتالیایی- فیلمی از سینمای دفاع مقدس ساخته شهریار بحرانی ۳) گریز- پیله کرم ابریشم- گازی برای تصفیه آب ۴) گوشه و کناره هر چیز- ترمومتر- سرچشمه حیات ۵) سخن بی‌پرده- اختلاف رنگ دو منطقه تاریک و روشن هم جوار- افزون شونده ۶) زنده به آب- صاحب- آغشته به خون ۷) از الفبای فارسی- عقیم- شکوه، عظمت ۸) ظریف و شکننده- تنفس در هوای آزاد- پس از آن ۹) زیرین- ارث برندگان- شهرستانی در آذربایجان شرقی ۱۰) شیوه رفتار- خدمتگزار- پسران عرب ۱۱) مرسوم- گدا- N۱۲) آخرین یک‌رقمی- شماره همین ردیف- نوشیدنی‌ها ۱۳) نزاکت- شیرزن دشت کربلا- پرنده شکاری ۱۴) نوعی سس سالاد- بخش سردکننده موتور خودرو ۱۵) استارت قدیمی- مرطوب- پارچه.

عمودی: ۱) نقشه انگلیسی- مراقبت کردن- عنوان ۲) پیشوندی منفی- زشت و نفرت انگیز- دزد ناشی به آنجا می‌زند!۳) ترکیب آبی و قرمز- محبوس- درخت لرزان ۴) ظلمت- سجده‌کننده- آزاد و رها ۵) روحانی یهودی- گوشه‌ای در دستگاه نوا- سنگینی اجسام ۶) زادگاه حضرت ابراهیم(ع)- رواج- مشاور ۷) یادداشت- طول- ذخیره کننده الکتریسیته ساکن ۸) فیلمی ساخته زنده یاد عباس کیارستمی ۹) مجموعه قوانین چنگیزخان- خمیرنان راباآن پهن ونازک می‌کنند- دویار هم‌قد ۱۰) هشتمین ماه میلادی- آسودگی- شب نزول قرآن ۱۱) مجموعه سلول‌های مغز- بدذات- کمک ۱۲) تلخ- کتابچه موضوعی- سوره هشتاد و چهارم قرآن ۱۳) قلاب کمربند- نسبت دادن- ضرباهنگ ۱۴) ترانه خواب کودک- معادل فارسی اقیانوس- گشاده ۱۵) رئوف- نوعی مالیات- باران اندک.

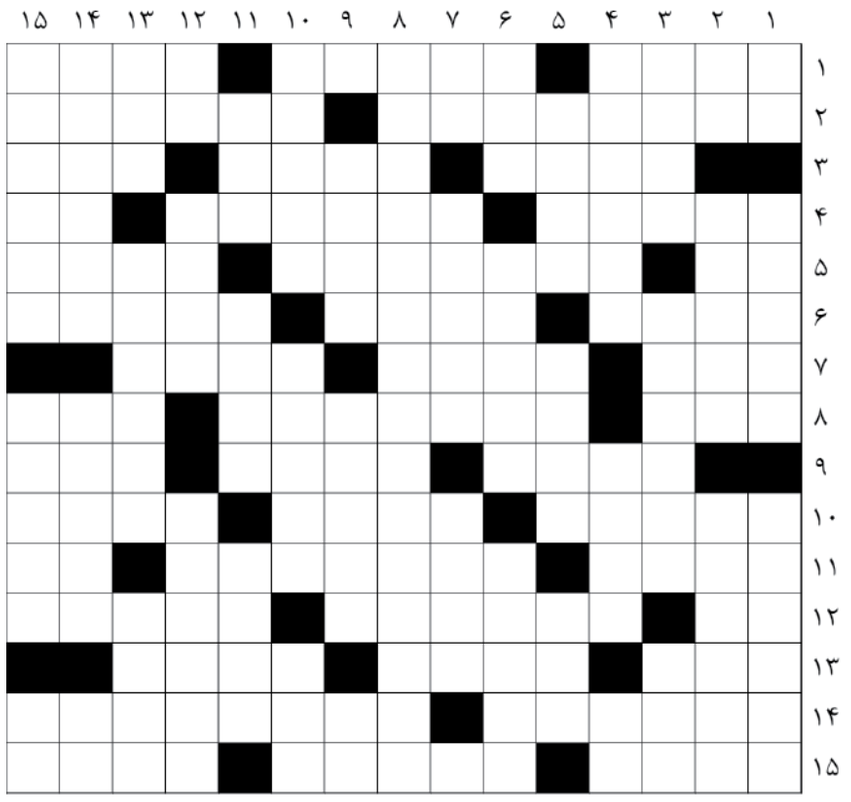

جدول ویژه

افقی: ۱) پارسای کوه نشین- سیخ کباب- نتیجه و ثمره ۲) شهری در ایالت فلوریدا- پایان پذیر ۳) خردمند- پایانی- فرشته ۴) بیماری مزمن کبدی- حالتی در دریا- مرگ و میر جمعی ۵) ضمیر جمع- غذای محلی شیرین زنجان- مروارید ۶) معروف- کم شدن- به راست متمایل شدن ۷) هماهنگ- شبکه نشاط و سرگرمی سیما- ریاضی دان سوئیسی ۸) گشاد نیست- نامی برای جبرییل- سوره صدوسیزدهم قرآن ۹) آرامگاه- خرامنده- رنج و سختی ۱۰) پارچه- سنگ مرمر- از جنس آهن ۱۱) آلیاژی از مس و نیکل و روی- بشقاب لب تخت- پشته خاک ۱۲) به دنیا آوردن- زلزله دریایی- آغازین ۱۳) سال آذری- قصد و عزیمت- گشاینده ۱۴) هنگام مصیبت گفته می‌شود- سال مار از دوره دوازده ساله ترکی ۱۵) بی چیز و تهیدست- مرطوب- خنده آور.

عمودی: ۱) ویتامین انعقاد خون- پافشاری بیش از حد- گداخت هسته ای ۲) ضمیری عربی- پهلوان اساطیری یونان- سازمان تبهکاری چین ۳) قوم سفید پوست بومی شمال افریقا- ارسنیک- پول بلغارستان ۴) شادی و خرسندی- درس ها- مساوی ۵) میزان اهمیت- اسپرم- نوعی پارچه حریر ۶) بوی نامطبوع- تکیه بر روی یک حرف در زبان شناسی- مخفی ۷) رفوزه- ژانری سینمایی- تر و تازه ۸) فیلمی ساخته سیدنی لومت، سینماگر امریکایی ۹) زخم سطحی- دکان شیرینی‌پزی- حرف انتخاب ۱۰) فردای دیروز- سقز- هر یک از طبقات هفت‌گانه آسمان ۱۱) گروه ورزشی- اسب سرکش- لکنت زبان ۱۲) N- برهان- بالکن ۱۳) آرزو- سست و بی حال- ترکیب قلع و سرب ۱۴) نویسنده- سزاوار نفرین- حرف دهن‌کجی ۱۵) واحد اندازه گیری طول های بسیار کوچک- طایفه- اثر چربی.

حل جدول عادی شماره ۶۰۵۲

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	ف	ص	ل	ن	ا	م	ه	■	ح	ل	ق	ه	س	ب	ز
۲	ر	ف	ا	ه	■	س	ن	د	ا	ن	■	ا	س	ر	ا
۳	ا	■	ر	ی	م	ل	■	ر	د	ی	ا	ب	■	ک	ر
۴	ت	ت	و	■	د	و	ت	ا	■	ن	س	ی	ا	ن	■
۵	ا	ک	■	م	ا	ل	ا	ک	■	ی	ل	■	م	ا	ن
۶	ب	ا	ه	ن	ر	■	ب	ا	د	ا	م	■	و	ر	ق
۷	ف	ر	ز	ا	م	■	ن	ا	ک	ا	ن	■	■	م	■
۸	ه	و	د	ج	■	ک	ل	ا	ت	ه	■	ح	ی	ا	ت
۹	ی	■	م	ر	ی	ن	و	■	س	ی	ک	س	ا	ن	■
۱۰	ب	ا	ب	■	ه	ت	ا	ک	ی	■	ن	ا	ک	ا	ر
۱۱	ت	ر	ی	ک	و	■	ش	و	ک	ر	ا	ن	■	ب	ز
۱۲	ا	ل	م	د	ی	■	چ	ه	ا	■	ر	■	س	ت	م
۱۳	ک	س	■	پ	ی	ا	پ	ی	■	ه	ی	و	ا	■	د
۱۴	م	ت	ر	و	■	س	ر	چ	س	ب	■	و	ر	ز	ا
۱۵	د	ه	ش	ت	ن	ا	ک	■	ب	ه	م	ن	ی	ا	ر

حل جدول ویژه شماره ۶۰۵۲

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	م	و	ج	م	ر	د	ه	■	و	ا	ل	ر	ی	ا	ن
۲	ا	ر	د	و	■	ه	ی	ک	ل	ی	■	ا	د	ر	س
۳	د	■	ا	ت	ک	ا	■	ر	ا	ت	ب	ه	■	ب	ک
۴	ی	ا	ل	■	ا	ن	م	ی	■	ن	ب	و	ع	■	■
۵	ب	س	■	ک	ل	ه	ا	س	ب	■	د	ر	ا	ی	و
۶	ا	ر	ب	ا	ب	■	ه	ت	ا	ک	ی	■	ل	ن	ت
۷	ا	و	ر	د	ن	■	و	ی	و	ل	■	و	ن	■	ک
۸	س	ر	م	د	■	ب	ی	ف	ت	ک	■	ا	س	م	ر
۹	ر	■	ا	ی	ز	و	م	ر	■	ر	ن	گ	ی	ن	■
۱۰	ک	ه	ر	■	پ	ی	ا	ن	و	■	ا	ر	ا	س	م
۱۱	ه	ا	ش	و	ر	■	م	و	س	ا	ک	ا	■	و	ز
۱۲	د	■	ه	ا	ت	ی	■	ل	غ	ی	ا	■	ه	چ	ا
۱۳	ش	و	■	ک	ی	ا	ن	ا	■	ک	م	ی	ل	■	ح
۱۴	ا	ر	و	س	■	ر	ا	ن	د	ن	■	د	ی	ل	م
۱۵	خ	ی	ل	ی	د	و	ر	■	ب	ا	ز	ی	ا	ف	ت